

25 юли 2021

Нови финансови инструменти за финансиране на кръгови бизнес модели и мащабни иновации

*Нерисково финансиране за бизнес модели и решения в
кръговата икономика*

i
(Patrick
Schröder and
Jan Raes,
2021)

БАКИБ

Нови финансови инструменти за финансиране на кръгови бизнес

модели и мащабни иновации

Нерисково финансиране за бизнес модели и решения в кръговата икономика

Въведение

Наличен е широк спектър от политически инструменти за намаляване на риска при инвестиции в решения за кръгова икономика, включително национални пътни карти и стратегии за кръгова икономика, политики за разширена отговорност на производителя (EPR), определяне на цели за ефективно използване на ресурсите и рециклиране, екодизайн на продукта и фискални политики. По отношение на финансовите инструменти, които могат да намалят риска при инвестиции, настоящият документ предлага редица подходи, включително смесено финансиране, гаранции за заеми, застраховка за политически риск (PRI) и съвместни инвестиции в публичен капитал.

Инвестициите в иновативни решения и нови бизнес модели в кръговата икономика, особено в развиващите се страни, все още се считат за високорискови в сравнение с текущите и нарастващи финансови експерименти в индустриализираните икономики. Използването на чуждестранна помощ за мобилизиране на частно финансиране все повече се счита за съществено за постигане на целите за устойчиво развитие (ЦУР).

Значителен брой агенции и фондове за развитие са предприели различни рискови инициативи, с цел привличане на частни инвестиции в международни проекти за

развитие¹. Тези инициативи и мерки за намаляване на капиталовите разходи на инвеститорите са насочени към основните източници на инвестиционния риск (в това, което се нарича политика без риск) или прехвърляне на риска от частните инвеститори (без рисковото финансиране).

Постигането на положителни резултати със смесени финанси в нестабилни държави с ниски доходи повишава предизвикателства с например слаби институции и повишен риск. Най-слабо развитите държави привлякоха най-ниски суми от смесено финансиране. И все пак привличането на инвестиции на такива места се счита от съществено значение за постигането на ЦУР. Световната банка стартира своя прозорец за частен сектор (PSW) през 2017 г. с цел осигуряване на частни финанси в нестабилни държави. Изплатените суми обаче са били ресурсоемки.

Политиката на без рискови инструменти може да помогне за премахване на основните пречки пред кръговите бизнес модели в икономиката. Тези инструменти включват, например, подкрепа за политиките на кръговата икономика отвъд управлението на отпадъците: те могат да включват политики за разширена отговорност на производителя (EPR), политики за екодизайн на продукти, изграждане на институционален капацитет, оценки на данъчните реформи, политики за зелени инвестиции и развитие на уменията в публичния сектор.

Финансови без рискови инструменти могат да помогнат за прехвърляне на някои от рисковете, които са изправени пред инвеститорите на публичните субекти, като например институциите за финансиране на развитието (DFIs). Тези инструменти могат да включват, например, гаранции за заеми, застраховка за политически риск (PRI), съвместни инвестиции в публичен капитал или публично-частно финансиране.

Намаляване на риска и нарастване на финансирането на кръговата икономика чрез разработване на политики

Преходът към кръгова икономика дава важен принос за ключовите преходи в икономиката и води до видими ползи за околната среда и иновативно сътрудничество. В кръговата икономика стойността на продуктите и материалите се поддържа възможно най-дълго с обща перспектива за заинтересованите страни в икономиката. Отпадъците и използването на ресурси са сведени до минимум и когато даден продукт достигне края на своя живот, той се използва отново, за да създаде допълнителна стойност. Това може

¹ Bayliss, K., Dimakou, O., Laskaridis, C., Sial, F. and van Waeyenberge, E. (2020), *The use of development funds for de-risking private investment: how effective is it in delivering development?*, Directorate-General for External Policies, Policy Department, Study, Brussels: European Parliament.

да донесе големи икономически ползи, допринасяйки за иновации, растеж и създаване на работни места. Насоките за финансиране на кръговата икономика имат за цел да насърчат и развият ролята, която финансите могат да играят в този преход. Финансовите институции играят основна роля в прехода от линейна към кръгова икономика.

Регулаторите и политиците в множество области трябва да подтикнат финансовите посредници към вземане на по-устойчиви и етични инвестиционни решения. (Екологичните цели на таксономията на ЕС за устойчиво финансиране могат да се считат за регулаторен тласък.). През 2018 г. ABN AMRO, ING и Rabobank обединяват усилия и предлагат съвместни насоки за финансиране на кръговата икономика в международен план², вдъхновени от амбицията да създадат обща рамка за финансиране на кръговата икономика в световен мащаб. Насоките за финансиране на кръговата икономика предлагат отправна точка за това, което може да се разглежда като кръгови инициативи в индустрията.

Финансирането на кръговата икономика ще се възползва от равни условия в редица конкретни области на политиката:

Национални пътни карти и стратегии за кръгова икономика: Много правителства по света са включили елементи на кръговата икономика в своите национални планове за развитие, както и своите политически рамки за околната среда и климата, включително национално определени вноски (NDC), представени в съответствие с Парижкото споразумение. Тези стратегии включват цели за рециклиране и повторна употреба на отпадъчни материали, както и планове за свързване на кръговата икономика и действията по климата, както и планове за стимулиране на иновациите и създаването на работни места чрез преминаване към кръгова икономика. Пътните карти на кръговата икономика често включват процеси на заинтересовани страни за обединяване на важни национални играчи, включително финансовия сектор. Например финландското правителство създаде нови финансови инструменти и договорености за субсидиране на инвестиции като част от прилагането на националната пътна карта на кръговата икономика на страната³. Такива държавни планове ще работят най-добре, ако се основават на конкретни цели за устойчиво използване на ресурсите и включването им в инвестиционни предложения. Освен това, привиждането в съответствие на принципите на кръговата икономика с обществените поръчки може да създаде положителна

² ABN AMRO, ING and Rabobank (2018), Circular Economy Finance Guidelines.

³ Sitra (2016), 'Finnish road map to a circular economy 2016–2025', <https://www.sitra.fi/en/projects/leading-the-cycle-finnish-road-map-to-a-circular-economy-2016-2025>.

динамика, тъй като критериите за **кръгови обществени поръчки** могат да се използват в инвестиционни предложения, насочени към циркулярно използване на ресурсите и постигане на устойчивост. На международно ниво интегрирането на ресурсната ефективност, циркулярността и въплътените цели за емисии на парникови газове в потреблението и производството като част от дългосрочните стратегии (LTS) и NDC по Парижкото споразумение ще служи както на климата, така и на кръговата икономика.

Цели за ефективност на материалните ресурси и рециклиране за промишлена дейност: Ефективността на ресурсите обхваща редица ресурси, включително материали, вода, енергия, биологично разнообразие и земя. Той се отнася до устойчивото използване на тези ресурси чрез намалено използване, оптимизиране и рециклиране за намаляване на интензивността на материала - с акцент върху производството на същото ниво на продукция с по-малко вложени материали. Ефективността на ресурсите може да бъде подкрепена чрез възприемане на практики като „постно“ производство и оптимизация на живота на продукта, които в много индустриални сектори не се използват никъде близо до пълния им потенциал.

Ефективност на материалните ресурси и цели за рециклиране за промишлена дейност: Ефективността на ресурсите обхваща редица ресурси, включително суровини, вода, енергия, биологично разнообразие и земя. Ефективността на ресурсите може да бъде подкрепена чрез възприемане на практики като „постно“ производство и оптимизация на живота на продукта, които в много индустриални сектори не се използват никъде близо до пълния им потенциал⁴.

Разширена отговорност на производителя (EPR): EPR е финансов и / или оперативен инструмент, който има за цел да интернализира външните фактори на околната среда, свързани с управлението в края на живота⁵. Според Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), съгласно този политически подход на производителите на стоки се възлага значителна отговорност за оползотворяването, третирането или обезвреждането на продукти и отпадъци след консумация⁶. Този подход отклонява отговорността от националните, поднационалните или местните власти. Целта е да се стимулира минимизирането на отпадъците при източника, да се

⁴ van Nes, N. and Cramer, J. (2006), 'Product lifetime optimization: a challenging strategy towards more sustainable consumption patterns', *Journal of Cleaner Production*, 14(15–16), pp. 1307–18.

⁵ Pouikli, K. (2020), 'Concretising the role of extended producer responsibility in European Union waste law and policy through the lens of the circular economy', *ERA Forum*, 20, pp. 491–508, doi: 10.1007/s12027-020-^[SEP]00596-9.

⁶ OECD (n.d.), 'Extended producer responsibility', [https://www.oecd.org/env/tools-evaluation/extended^{\[SEP\]}producerresponsibility.htm](https://www.oecd.org/env/tools-evaluation/extended^[SEP]producerresponsibility.htm).

популяризира по-екологичен дизайн на продукта и да се подпомогне управлението на отпадъците от публичния сектор. Ако производителите на стоки поемат повишена отговорност за възстановяването на материалите или ремонта на продуктите по-нататък по веригата на стойността, тогава промените в производствените методи ще благоприятстват материалите и стоките, които се възстановяват по-лесно, преработват, преустройват, ремонтират и използват повторно. Тези разширени отговорности могат да компрометират финансовата привлекателност и рентабилност на линейните индустрии и да изравнят условията за кръгови бизнес инициативи.

Политики за продукти (включително екодизайн, забрани за продукти за еднократна употреба и удължаване на срока на живот на продукта): Екодизайнът е подход към продукти, който отчита въздействието върху околната среда през целия жизнен цикъл на продукта. Екодизайнът може също да улесни по-лесни ремонти и да оптимизира процесите на преработка, като допълнително спести ресурси. За новите продукти процесът на проектиране трябва да включва принципи като проектиране за енергийна ефективност, поправимост, рециклируемост, свеждане до минимум на опаковките и химическа безопасност. Политиките на продуктовия дизайн - каквито съществуват в момента - трябва да се променят значително, за да се даде възможност за кръгова икономика. Политиките за екодизайн са фокусирани най-вече върху енергийната ефективност, но ще трябва да придобият по-широк материален фокус. На ниво национална политика Обединеното кралство е в процес на разработване на нов регламент, който да регулира изискванията за екодизайн и енергийна ефективност⁷.

Фискални политики и данъчни режими се считат за ключови политически инструменти, които могат да помогнат за създаването на пазари за кръгови бизнес модели, справяне със социални и екологични външни фактори и генериране на публични средства за финансиране на преходите. ***Трансформацията на данъчните системи както на международно, така и на национално ниво е от ключово значение за преминаване към приобщаваща кръгова икономика.*** Данъчните режими - в някои случаи липсата на данъци - са начин за националните правителства да привличат компании за установяване на дейност в тяхната държава. По отношение на кръговата икономика страните могат да извлекат икономическо предимство, като структурират данъчните си стимули в съответствие с националните си приоритети за ресурсите. Привеждането в съответствие на данъчните стимули има смисъл за страните, на които на тяхна територия липсват определени критични ресурси, решаващи

⁷ Department for Business, Energy & Industrial Strategy (2020), 'Draft Ecodesign and Energy Labelling Regulations 2021', <https://www.gov.uk/government/consultations/draft-ecodesign-and-energy-labelling-regulations-2021>.

за тяхното икономическо развитие (например, редки земи за компоненти на батериите) или за решаване на неудобни екологични проблеми, свързани с потоците отпадъци, както в случая с пластмасите. Специфичните мерки включват намаляване на данъците върху труда и възвръщаемост на дългосрочните инвестиции, както и увеличаване на данъчната тежест върху добива на първични ресурси и замърсяването от производството на енергия. **За финансовите институции е важно да имат яснота относно данъците, на които са подложени техните клиенти, тъй като това е свързано с рентабилността на компаниите, които те финансират.**

Предложени са различни мерки за данъчно облагане като начини за насърчаване на прехода към кръгова икономика:

Данъци върху необработените пластмаси: За да се намалят пластмасовите отпадъци и да се насърчи преходът към кръгова икономика на пластмасите, различните предложения за политика включват различни форми на *данъчно облагане на пластмасите за еднократна употреба*. Досега в повечето страни тези реформи се концентрираха върху прилагането на данъци на потребителско ниво (например облагане на продажбите на найлонови торбички в супермаркетите). Данъците върху пластмасите също могат да бъдат насочени към производственото ниво, например облагане на използването в производствения процес на необработена пластмаса, за разлика от рециклираните материали. В Обединеното кралство например HM Treasury обяви плановете си през 2018 г. да въведе нов данък върху производството и вноса на всички пластмасови опаковки, съдържащи по-малко от 30% рециклирано съдържание, който да влезе в сила до април 2022г⁸. Данъчното облагане на производството на пластмаси в страните с ниски и средни доходи може да допълни съществуващите данъчни режими на стоки и услуги и следва да се разглежда като част от текущите данъчни реформи. Въпреки че по принцип данъчните приходи не се заделят от националните правителства за конкретни цели, приходите от данъци върху пластмасите могат да бъдат разпределени за подобряване на инфраструктурата за събиране и рециклиране на пластмаси, както и за подобряване на условията на труд за хората в неформалните сектори за отпадъци и рециклиране.

Данъци върху добива на суровини: Данъци върху добива на пясък, чакъл и инертни материали, използвани в строителната индустрия, са въведени от различни държави-членки на ЕС, като Швеция, Дания и Великобритания, генерирайки стимули за

⁸ Hook, L. (2018), 'UK to introduce plastics tax for packaging by April 2022', Financial Times, 29 October 2018, [https://www.ft.com/content/ce4b8cfc-dba0-11e8-9f0c-class="-No-break">4-38d397e6661c](https://www.ft.com/content/ce4b8cfc-dba0-11e8-9f0c-class=).

рециклиране на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване⁹. Вече съществуват всеобхватни фискални режими около производството на добивни продукти - те насочват инвестициите в миннодобивния сектор и са основни за инвестиционните решения в сектора. Развиващите се страни обикновено предлагат по-ниска данъчна тежест и всякакви опити за повишаване на тези данъци могат да доведат до бягство на капитали. Освен това международната динамика може да попречи на страните да налагат такива инструменти, въпреки желанието си да го направят.

Намаляване на данъка върху добавената стойност (ДДС) за повторна употреба и ремонт: Рамката за данъчно облагане в кръговата икономика, която може да се прилага през жизнения цикъл на продуктите, ще трябва да включва данъчни облекчения за повторно използване и ремонтни дейности¹⁰, както и намаления на ДДС за използване на рециклирани съдържание и вторични материали, както и за препродажба на продукти. Съответните политики за облекчение за ремонтни предприятия са предложени на страните членки на ЕС¹¹ и се прилагат в Швеция от 2017 г. като инструмент на икономическата политика в полза на кръговата икономика¹².

Прехвърляне на данъчната тежест от труда или образованието към вложените материали: Събирането, оползотворяването и обработката на вторични материали са трудоемки и следователно изискват повече данъци, отколкото използването на необработени материали. Прехвърлянето на данъчното облагане от труда би намалило разходите за събиране и сортиране на отпадъци, което ще направи вторичните материали по-конкурентни на първичните материали. По подобен начин преработката и обновяването на продуктите са относително трудоемки в сравнение с производството на нови продукти, особено като се има предвид нарастващото използване на автоматизацията в производствените дейности. Тези процеси изискват специфичен

⁹ Söderholm, P. (2011), 'Taxing virgin natural resources: Lessons from aggregates taxation in Europe', Resources, Conservation and Recycling, 55(11): pp. 911–22.

¹⁰ [https://www.chathamhouse.org/2021/07/financing-inclusive-circular-economy/03-de-risking-financing-circular-](https://www.chathamhouse.org/2021/07/financing-inclusive-circular-economy/03-de-risking-financing-circular-economy#:~:text=Milios%2C%C2%A0L.%C2%A0(2021)%2C%20%E2%80%98Towards%20a%C2%A0Circular%20Economy%20Taxation%20Framework%3A%20Expectations%20and%20Challenges%20of%20Implementation%E2%80%99%2C%20Circular%20Economy%20and%20Sustainability%2C%20doi%3A10.1007/s43615-020-00002-z)

[economy#:~:text=Milios%2C%C2%A0L.%C2%A0\(2021\)%2C%20%E2%80%98Towards%20a%C2%A0Circular%20Economy%20Taxation%20Framework%3A%20Expectations%20and%20Challenges%20of%20Implementation%E2%80%99%2C%20Circular%20Economy%20and%20Sustainability%2C%20doi%3A10.1007/s43615-020-00002-z](https://www.chathamhouse.org/2021/07/financing-inclusive-circular-economy#:~:text=Milios%2C%C2%A0L.%C2%A0(2021)%2C%20%E2%80%98Towards%20a%C2%A0Circular%20Economy%20Taxation%20Framework%3A%20Expectations%20and%20Challenges%20of%20Implementation%E2%80%99%2C%20Circular%20Economy%20and%20Sustainability%2C%20doi%3A10.1007/s43615-020-00002-z).

¹¹ Ecopreneur.eu (2019), „Съобщение за пресата: Държавите-членки на ЕС се сдобиват с икономика без отпадъци“, 5 май 2019 г., [https://ecopreneur.eu/2019/05/05/press-release-bold-policies-needed-to-mainstream-](https://ecopreneur.eu/2019/05/05/press-release-bold-policies-needed-to-mainstream-circular-economy)

¹² Rreuse.org (2017), 'Reduced taxation to support re-use and repair', 9 March 2017, [http://www.rreuse.org/wp-content/uploads/RREUSE-position-on-VAT-2017-Finalclass="-No-break">-website_1.pdf](http://www.rreuse.org/wp-content/uploads/RREUSE-position-on-VAT-2017-Finalclass=).

набор от умения, което означава, че недостигът на квалифицирана професионална работна ръка също може да бъде проблем. Фискалните стимули, които подпомагат обучението и наемането в бизнеса с кръгова икономика, могат да бъдат разгледани от политиците.

Активните политики на пазара на труда преформулират законите, за да се предпазят от свързани договори за защита на заетостта, чието използване понякога се нарича „обезличаване“ при бизнес модели на услугата или споделяне на икономиката на кръговата икономика. Персоналът в тези нови услуги за оптимално използване може да доведе до непредвидени последици по отношение на понижаването на стандартите за защита на служителите. Изменените социални политики могат да предотвратят ерозията на основните мерки за защита на заетостта, като минимална заплата, здравно осигуряване или право на платен отпуск по болест. Последни събития около компаниите Uber и Lyft в Калифорния около третирането на техните шофьори като служители и съгласието за основните права на работниците във Великобритания през март 2021 г., представляват важна правна присъда, която се очаква да стимулира и вдъхнови еволюцията на тези политики в международен мащаб.

Инвестиционните политики за привличане на публично-частни инвестиции ще бъдат важни за икономиките на страните с ниски и средни доходи, в които се наблюдава свиване на притока на публично-частни инвестиции след избухването на пандемията COVID-19. Намалените потоци на публично-частни инвестиции към развиващите се страни поради пандемията са засегнали конкретно инвестициите, ориентирани към износ и свързани със суровини. Въпреки това, много от пандемичните политики, които насърчават и управляват публично-частните инвестиции, са до голяма степен неадекватни за предотвратяване на вредите за околната среда и за напредък в опазването на околната среда. Инвестиционните политики обикновено включват намаляване на фискалната и регулаторна тежест за ПЧИ - точно обратното на това, което се изисква за напредване на кръговите бизнес модели. Свързването на ПЧИ с достъпа до пазара, продуктите премии и създаването на стойност е ключово. Въпреки че са трудни за дефиниране, няколко понятия като „нисковъглеродни ПЧИ“ или „зелени ПЧИ“, които се отнасят до инвестиции на зелено във възобновяема енергия или екологични стоки и услуги, са важни, за да се гарантира, че ПЧИ не причиняват вреда и

вместо това, генерира ползи¹³. Зелените споразумения за ПЧИ между държавите могат да бъдат разширени, за да включват разпоредби за инвестиции в кръгова икономика.

Инструменти за намаляване на риска за финансиране на решения за кръгова икономика

Частният сектор изпитва остра нужда от капитал, тъй като настоящите нива на финансиране за развитие не са достатъчни. Редица рискови инструменти могат да бъдат приложени за финансиране на проекти за кръгова икономика и осигуряване на достъп до средства за МСП в развиващите се страни. Идентифицират се четири инструмента (схеми за гарантиране на заеми, застраховки за политически риск, съвместни инвестиции в публичния капитал и смесени публично-частни финанси- Blended finance) като потенциални инструменти за намаляване на риска и увеличаване на инвестициите за кръгови решения (Табл.1.).

Таблица 1. Инструменти за намаляване на риска за финансиране на решения за кръгова икономика

ИНСТРУМЕНТ	ОПИСАНИЕ	ЗАЯВЛЕНИЕ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА
Схеми за гарантиране на заеми Loan guarantee schemes (LGS)	Схемата за гарантиране на заеми, подкрепена от правителствата, може да улесни и насърчи търговските банки да предоставят заеми за малки фирми, които поради високия риск или липсата на обезпечение не могат да получат традиционно заеми.	Този инструмент може да се използва за МСП, работещи във веригата на стойността на ключови сектори на икономиката в развиващите се страни, за да инвестират в кръгови решения. В контекста на пандемията COVID-19 може също да помогне на МСП в ключови сектори да се справят с предизвикателствата за ликвидността.
Застраховка за политически риск Political risk insurance (PRI)	Инструмент за бизнеса за намаляване на рисковете, произтичащи от неблагоприятните действия на правителствата, ситуации на въоръжен конфликт, граждански конфликти и размирици и тероризъм. PRI помага на компаниите да осигурят по-стабилна среда за инвестиции в развиващите се страни и да	PRI се използва за улесняване на финансирането на инфраструктурни проекти и инвестиции в сектори на природните ресурси на развиващите се страни ¹⁵ . PRI може да се използва за финансиране на инфраструктура, необходима за кръговата икономика, като ширококолентова интернет връзка,

¹³ Rreuse.org (2017), 'Reduced taxation to support re-use and repair', 9 March 2017, [http://www.rreuse.org/wp-content/uploads/RREUSE-position-on-VAT-2017-Finalclass="-No-break">-website_1.pdf](http://www.rreuse.org/wp-content/uploads/RREUSE-position-on-VAT-2017-Finalclass=).

¹⁵ Tan, C. (2015), 'Risky business: political risk insurance and the law and governance of natural resources', International Journal of Law in Context, 11(2): pp. 174–194.

	отключат по-добър достъп до финансиране. Повечето публични доставчици на PRI са национални агенции за експортни кредити ¹⁴	инфраструктура за управление и рециклиране на отпадъци или модели за лизинг на оборудване.
Съвместни инвестиции в публичния капитал Public equity co-investments	Този инструмент е инвестиция на миноритарен дял, направена директно в работеща компания от партньори на инвестиционни фондове. Съвместно с финансов спонсор или друг инвеститор с частен капитал, съвместните инвестиции позволяват на мениджъра да прави по-големи инвестиции, като същевременно избягва проблеми с излагането на риск.	Съинвестицията с дялово участие се използва за финансиране на проекти за горско насаждение ¹⁶ . Инструментите могат да бъдат разширени, за да се финансират регенериращи агролесотехнически или недървесни горски проекти.
Смесено финансиране Blended finance	Публично-частните смесени финанси имат за цел да използват инвестициите от публичния сектор, за да катализират търговското финансиране за обществено благо. Смесеното финансиране има каталитичен ефект и помага за преодоляване на основните бариери чрез привличане на така необходимия частен капитал. Той също така дава възможност на инвестиционните мениджъри да възприемат по-рисков подход при работа с техните целеви компании от портфолио ¹⁷ .	Като подход за структуриране, смесеното финансиране е приложено, за да създаде възможности за инвестиции в развиващите се страни, за да помогне за постигането на целите за устойчиво развитие, като се натрупат допълнителни средства от частния сектор в по-големи обеми. Примерите включват финансиране на ВиК инфраструктура и проекти за чиста енергия.

Въпреки че не е „сребърен куршум“, **смесеното финансиране се очертава като обещаващ подход**, не рисков и който потенциално може да се използва за финансиране на иновации в кръговата икономика и мащабни иновации. През 2018 г. в кулоарите на срещата на МВФ/ Световната банка в Бали, Индонезия беше пусната Пътната карта Tri Neta Karana за смесено финансиране, определяща обща ценностна

¹⁴ Multilateral Investment Guarantee Agency (n.d.), 'About Political Risk Insurance', [https://www.miga.org/political-class="-No-break">risk-insurance](https://www.miga.org/political-class=).

¹⁶ FMO (n.d.), 'Investing in sustainable forestry contributes to curbing deforestation and climate change', [https://www.fclass="-No-break">mo.nl/forestry](https://www.fclass=).

¹⁷ de Schrevel, J.-P. (2020), 'How Blended Finance Can Plug The SDG Financing Gap', OECD Development Matters, 22 January 2020, [https://oecd-development-matters.org/2020/01/22/how-blended-finance-can-SEPplug-the-sdgclass="-No-break">-financing-gap](https://oecd-development-matters.org/2020/01/22/how-blended-finance-can-SEPplug-the-sdgclass=).

система за смесени финанси¹⁸. Комитета за подпомагане на развитието на ОИСП (DAC) е разработил набор от **пет смесени финансови принципа** с цел отключване на търговско финансиране за постигане целите на устойчиво развитие като политически инструмент за доставчиците на финансиране за развитие¹⁹. Тези принципи са:

- ✚ фиксиране на смесеното използване на финанси с обосновка за развитие;
- ✚ проектиране на смесени финанси за увеличаване на мобилизирането на търговски финанси;
- ✚ приспособяване на смесените финанси към местния контекст;
- ✚ фокусиране върху ефективно партньорство за смесени финанси; и
- ✚ мониторинг за прозрачност и резултати.

Смесените финансови трансакции често имат три характеристики, които също са от значение за финансирането на развитието на кръговата икономика²⁰. Първо, трансакциите са склонни да допринесат за постигането на целите за устойчиво

Смесеното финансиране се превърна във важна част от пъзела и се смята, че е мобилизирано около 152 милиарда долара капитал за устойчиво развитие в страните с ниски и средни доходи към 2018 г.

развитие. Не всеки участник, участващ в смесеното финансиране, трябва да има тази изрична цел. Финансово мотивираните частни инвеститори в смесен финансов модел може просто да търсят намален риск за пазарна финансова възвръщаемост на инвестициите си. Второ, очаква се сделката да доведе до положителна финансова възвръщаемост. Различните инвеститори в

смесена финансова структура ще имат различни очаквания за възвръщаемост, вариращи от облекчени до пазарни лихви. Трето, обществеността и/или филантропските страни са каталитични, което означава, че тяхното участие е от решаващо значение за подобряване на профила риск/ възвръщаемост на сделката и за привличане на участници от частния сектор.

¹⁸ Government of Indonesia and OECD (2018), Tri Hata Karana Roadmap for Blended Finance, [https://search.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-topics/_THK%20Roadmap%20boclass=\"%*-No-break\">oklet%20A5.pdf](https://search.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-topics/_THK%20Roadmap%20boclass=\).

¹⁹ OECD (n.d.), 'OECD DAC Blended Finance Principles: Unlocking Commercial Finance for the Sustainable Development Goals', [https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/blended-financlass=\"%*-No-break\">ces-principles](https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/blended-financlass=\).

²⁰ Convergence (n.d.), 'Blended Finance', [https://www.convergence.finance/bclass=\"%*-No-break\">lended-finance](https://www.convergence.finance/bclass=\).

Съществуват обаче и недостатъци в настоящите модели на смесени финанси, включително липса на информация и прозрачност по отношение на често сложните смесени структури за финансиране. Това възпрепятства както отчетността, така и ефективното изпълнение на смесени проекти. Освен това често не е ясно как се избират партньори от частния сектор за смесени финансови проекти и процедурите често не са прозрачни²¹. Също така, относително малко проекти са финансирани чрез смесени финанси в страни с ниски доходи (които представляват само около 6% от общия брой), тъй като те са относително непривлекателни за частните инвеститори и разходите за намаляване на риска са високи. За да реагира на тези пропуски, ООН подчертава необходимостта от хармонизиране на отчитане на допълняемост и на някои ex ante предварителни процедури за прозрачност, включително прозрачност на тръжните процеси и условията за финансиране²².

Прилагането на смесено финансиране за рискови инвестиции в кръгова икономика в развиващите се страни може да надгражда подходи, използвани през последното десетилетие за намаляване на риска от инвестиции във възобновяема енергия в страни с ниски и средни доходи²³. Подкрепата от публичния сектор играе важна роля за намаляване на разходите за финансиране и осигуряване на рентабилност. Например схемата за смесено финансиране на EIC Accelerator - е въведена през 2019 г. Тя предлага капитал под формата на собствен капитал или квазикапитал до 15 милиона евро, смесен с безвъзмезден компонент до 2,5 милиона евро, за да подкрепи в ЕС стартиращи малки и средни предприятия, които са извършили пробив и разрушителни не-банкови иновации²⁴.

В контекста на 6-тата цел за устойчиво развитие (чиста вода и санитария), смесеното финансиране е използвано, за да надхвърли моделите на безвъзмездни средства. От 2012 до 2017 г. около 2,1 милиарда щатски долара частни финанси бяха мобилизирани в сектора на водоснабдяването и канализацията. Смесените финансови инструменти представляват 58% от частните финанси²⁵. Смесеното финансиране може да помогне

²¹ Bayliss et al. (2020), The use of development funds for de-risking private investment.

²² United Nations (2020), Financing for Development in the Era of COVID-19 and Beyond: Menu of Options for the Consideration of Heads of State and Government (Part II).

²³ United Nations Development Programme (2013), Derisking Renewable Energy Investment, New York: UNDP, [https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/environment-energy/low_emission_climate_resilientdevelopment/derisking-renewable-energy-investment/derisking-renewable-energy-iclass=\"%A0-No-break%27%3Einvestment.html](https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/environment-energy/low_emission_climate_resilientdevelopment/derisking-renewable-energy-investment/derisking-renewable-energy-iclass=\).

²⁴ European Commission (2020), Deep Tech Europe: European Innovation Council Pilot Impact Report 2020, Brussels: European Commission.

²⁵ OECD (2019), Making Blended Finance Work for Water and Sanitation: Unlocking Commercial Finance for SDG 6, OECD Studies on Water, Paris: OECD.

за изграждането на местни пазари за решения за саниране извън мрежата, много от които работят на кръгови принципи за рециклиране на утайки от отпадъчни води или интегрирани решения за органични твърди отпадъци и биомаса²⁶. Тези иновации често се разработват от дребен бизнес, който частните инвеститори възприемат като сравнително високорисков, поради това, че подобни технологии и бизнес модели са сравнително нови и поради нуждата им от дългосрочен капитал. За да се финансират кръгови модели за саниране извън мрежата, правителствените или филантропски безвъзмездни средства могат да бъдат смесени с ресурси на DFI, за да генерират възможности за инвестиции в дългосрочен план²⁷.

Управлението на отпадъците в миналото се финансира от публичния сектор и по-специално от общинските власти. Въпреки това, публичните източници на финансиране - дори подкрепени с чуждестранна помощ за развитие - не отговарят на изискванията, предвид нарастващите обеми отпадъци²⁸. Финансирането от частния сектор може да бъде източник на допълнителни инвестиции за по-кръгови решения в сектора на отпадъците, но такива инвестиции трябва да бъдат стимулирани чрез политики като EPR и създаването на по-добри пазарни условия за използване на вторични материали. В допълнение, смесените финансови инструменти могат да се използват като средства за инвестиране за мобилизиране на търговски инвестиции и за преодоляване на финансовата разлика, за да се преодолее кризата с отпадъците, пред която са изправени много страни.

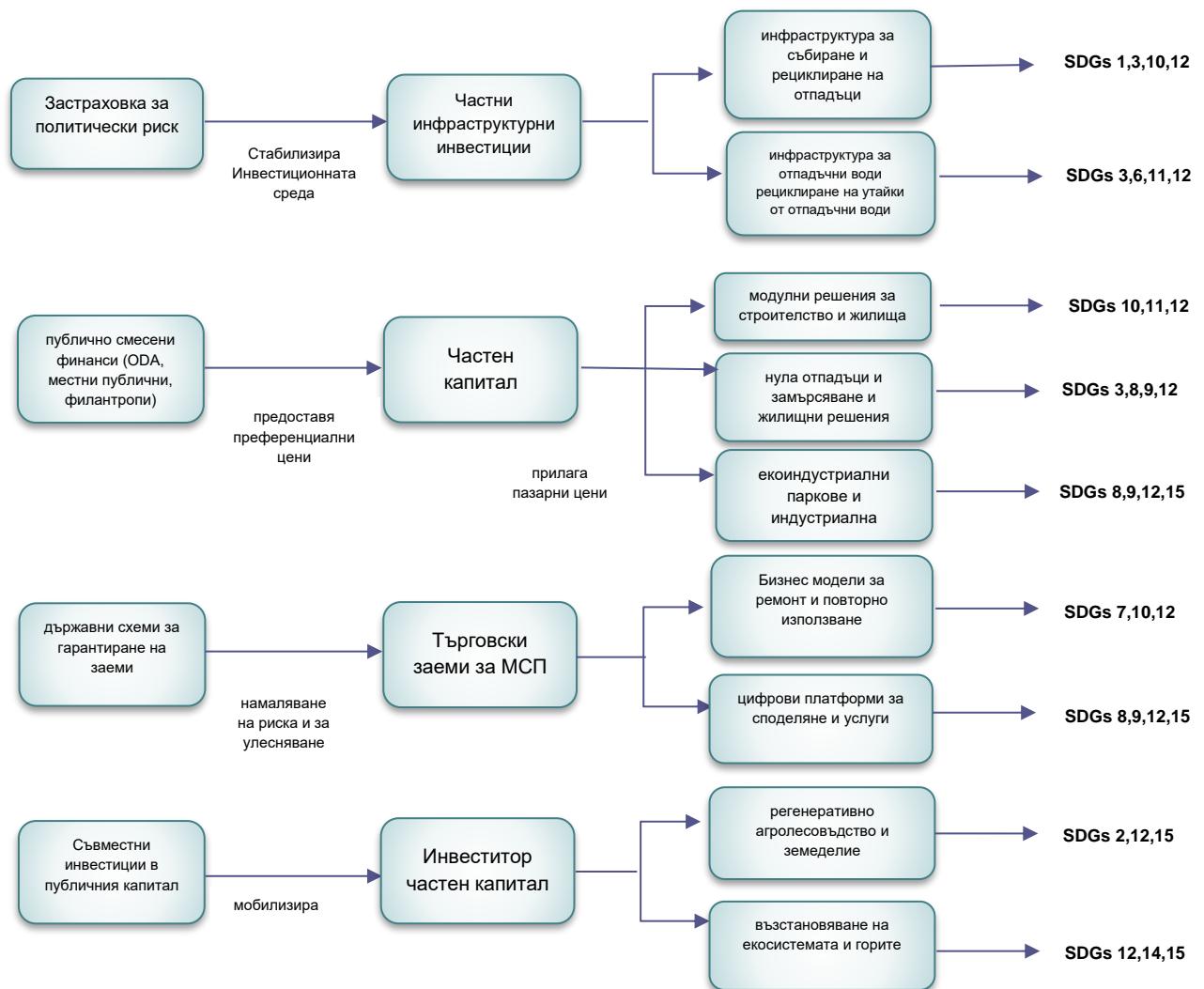
Фигура 1 представя общ преглед на смесените финанси и други инструменти за намаляване на риска за кръгови решения и постигане на целите за устойчиво развитие.

²⁶ Mallory, A. et al. (2020), 'Evaluating the circular economy for sanitation: Findings from a multi-case approach', *Science of The Total Environment*, 744, 140871, [https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S00class="-No-break">48969720344004](https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S00class=).

²⁷ OECD (2019), *Making Blended Finance Work for Water and Sanitation*.

²⁸ Plastic Smart Cities (n.d.), 'Blended Financing', [https://plasticsmartcities.org/products/bleclass="-No-break">nded-financing](https://plasticsmartcities.org/products/bleclass=).

Фигура 1. Инструменти за намаляване на риска за решения за кръгова икономика за постигане на целите на устойчиво развитие

*Sustainable Development Goals (SDGs) – Цели на устойчиво развитие

Заклучение

Инвеститорите осъзнават високите нива на риск, присъщи на неустойчивите вериги на доставки, и изискването организациите да се справят ефективно с тези рискове. Нарастването както на публичните инициативи, така и на корпоративните разходи за кръгови инициативи в ключови сектори, както и във фондовете на кръговата икономика във финансовата индустрия, са индикации, че кръговата икономика трябва да се финансира ефективно. Въпреки това, нивата на инвестиции в кръговата икономика все още са доста по-ниски, отколкото би трябвало да бъдат, за да постигне реална трансформация на линейните модели на производство в кръгови.

Приемането на съществуващата **таксономия** на ЕС за устойчиво финансиране, която създава обща класификационна система за устойчиви бизнес модели, ще бъде все по-важна отправна точка за инвеститорите. Инициативи като екомаркировка на ЕС за финансови продукти на дребно могат да насочат инвеститорите да определят правилните инвестиционни продукти.

Финансовите институции трябва да интернализират както кръговата икономика, така и принципите на справедлив преход в своите оперативни процеси (**Финансиране на справедлив кръгов икономически преход**). Въпросите за инвеститорите, ангажирани с компании в справедливия преход, включват как да се намалят рисковете и да се създадат възможности за потребителите, служителите и работниците по веригата на стойността, както и управлението на рисковете за общностите, засегнати от промени в икономическия състав и индустриалното реструктуриране в краткосрочен, среден и в дългосрочен план. Освен това ще бъде от решаващо значение да се установят връзки между правителствата, донорите и инвеститорите, за да се осигури необходимото техническо сътрудничество в тази нововъзникваща област на финансиране за развитие.

ⁱ По материали на Chatham House, The Royal Institute of International Affairs, Patrick Schröder and Jan Raes „Research paper Financing and inclusive circular economy“, July 2021